

6 - Milli Zevk ve Ýplenmiş Zevk

Her millette güzellik anlayış farklıdır. Bir milletin güzel saydığı şeyleri başka bir millet çirkin sayabilir. Bu yüzden zevkin milli olması gerekir. Gerçekten de her milletin milli bir zevk anlayışı vardır. Eğer, bir millet milli zevkinden uzak düşmüşse sanat alanında da zevkler hep basit taklitlerden ibaret olur.

6 - Milli Zevk ve Ýplenmiş Zevk
(Ziya Gökalp - Türkçülüğün Esasları)

Her millette güzellik anlayış farklıdır. Bir milletin güzel saydığı şeyleri başka bir millet çirkin sayabilir. Bu yüzden zevkin milli olması gerekir. Gerçekten de her milletin milli bir zevk anlayışı vardır. Eğer, bir millet milli zevkinden uzak düşmüşse sanat alanında da zevkler hep basit taklitlerden ibaret olur. Osmanlı pairleriyle, yazarları buna örnektir. Çünkü onlar milli zevki tümüyle kaybetmişlerdir. Yazdıkları şeyler, ya acem taklitlerinden veya Fransız taklitlerinden ibaretti. O halde estetik alanında yükselmek isteyen bir millet, her şeyden önce milli zevkini bulmağa çalışmalıdır.

Milli zevki bulmak için halka doğru gitmek, hak sanatlarından uzun uzadıya estetik bir eğitim almak gerektiğini anladık. Fakat, gerçek sanatçı olabilmek için, bu estetik eğitimi almış olmak yeterli değildir. Gerçek sanatçı olabilmek için, güzel sanatların millî ustaları olan sanat dahilerinden zevk dersi, zevk eğitimi almak da gerekir. Milletlerarası dehalardan alınan bu feyizli eğitime de işleme adı verilir.

Görülüyor ki, gerçek bir sanata sahip olabilmek için, sanatımızın önce millileştirilmesi sonra da işlenmesi gerekiyor. Bu ilkeyi ca örnek ile açıklayalım: İtalya'nın Rönesans devrindeki sanatçıları özellikle ressamlarla heykeltıraşlar, eski Yunan - Latin sanatçıları - nın dahice eserlerine hayran olmuşlardır. Zira bu eserler; Venüs'ün, Minerva'nın, Apollon'un bu heykelleri teknikte olgunluğun son derecesine ulaşmıştı.

Rönesans sanatçıları bu tekniği büyük emeklerle öğrendiler; eğitim yöntemleriyle kendilerine mal ettiler. Fakat, eski Yunan-Latin eserlerin aynen taklide kalkıpmadılar. Çünkü halk, artık, o mitolojik kişiliklere hiçbir değer vermiyordu. Rönesans, devrini halkın kadınlar arasında dünya güzeli ancak Hazret-i Meryem olabilir. Erkekler arasında da dünya güzeli Hazret-i İsa idi. Gerçek sanatçının görevi ise, başka milletlerin veya başka devirlerin estetik ideallerinin resmini yapmak değildir. Gerçek sanat, arasında bulunduğumuz milletin ve içinde yaşadığı devrin estetik ideallerini tasvire çalışmaktadır. İşte, Mikel Anj, Rafael gibi Rönesans sanatçıları, bu nedenden dolayı doğru yolu buldular: Hazret-i Meryem'e, Venüs'ün teknik güzelliğini verdiler. Hazret-i İsa'ya da Apollon'un vücut güzelliğini verdiler. Diğer azizleri de, bu mitolojik güzellikler içinde gösterdiler. Bu iki unsurun, milletlerarası işleme tekniği ile milli kültürün birleşmesinden yüksek bir sanat doğdu. İşte, güzel sanatlar tarihinde Rönesans Sanatı verilen budur.

Katolik kilisesi, bu heykellerle resimleri kabul ederek, tapınaklarına bir müze biçimi verdi. Oysa ki, Bizans'ın ve üttün Doğu'nun Ortodoks kiliseleri, kutsal tasvirlerini Yunan-Latin modellerine benzetmeğe çalışmadılar; Sami kavimlerden aldıkları kaba örneklere benzer bir biçimde resmetmeğe devam ettiler. Bu nedenle Ortodoks milletlerin sanatları gelişmedi.

Rönesans'tan sonra, Avrupa'da her millet estetik hayatının gelişmesi sırasında, hep böyle hareket etti. Shakespeare, Rousseau, Goethe gibi romantik dahiler, hem halk eğitimini almışlar, hem de eski Yunan-Latin tekniklerini benimsemişlerdi. Bu sayede, her birikendi milleti için, hem milli, hem de gelişmiş bir edebiyat meydana getirdi. İşte, Türkçülüğün programı da bu yöntemlerin uygulanmasından ibarettir.